

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque
Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

iiij. De Bulla[a]e diuisione, & prooemio illius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

vt cum Papa excommunicat Clericum, qui recipit excommunicatum a Summo Pontifice ad officium Diuinum, c. ſignificauit, de ſent. excom. etſo laicus admittat illum ad officium Diuinum non eſt excommunicatus. Ratio eſt: quia pœna hæc ſolum lata fuit in Clericum, & non in laicum. Secundo attendenda eſt actio, vt ſi excommunicatio feratur contra agentes; non comprehendit mandantes, aut conſulentes. Ratio eſt: quia pœnæ non ſunt extendendæ; Vnde fit vt in aliquibus ſententijs non ſolum excommunicentur agentes ſeu facientes, ſed etiam fauentes mandantes, conſulentes, & auxilium dantes; vbi igitur hæc in ſententia non continentur, non eſt Eccleſiæ, & Summi Pontificis intentio, quod conſulens, aut mandans pœnam illam incurrat.

7 Quintum eſt, Ad rectè iudicandum de caſibus Bullæ, hæc conſeſſarius diligenter præter ea, quæ iam diximus, attendere debet; Primo enim attendere debet, an Bulla in vſu, & obſeruantia fuerit, quædo actio illa facta fuerat, ſi enim in vſu fuerat, tunc qui actum illum commiſit, in cenſuram incidit, ea que obligatus manet, quouſque abſoluitur ab habentē potēſtatem, etiam ſi nunc caſus ille in Bulla non ſit. Secundo attendere debet obligationem caſuum, qui de nouo ponuntur in Bulla, qui ſolum ad futurum tempus ſe extendunt, non autem ad præteritum. Vnde fit, vt quando quis conſiteretur de ſuis peccatis, præſertim cum quis conſeſſionem facit multorum annorum, attendere debet diligenter conſeſſarius, an aliquis ex illis caſibus fuerit in Bulla Cœnæ; & ſi incurrit fuiſſe in Bulla eo tempore, quo iſte peccatum illud commiſit, non poterit illum abſoluerē, ex quo apparet conſeſſarium teneri inquirere de tempore criminis commiſſi.

Ex qua doctrina inferitur conſeſſarios habere debere notitiam aliquam non ſolum Bullæ anni præſentis, ſed etiam aliarum Bullarum annorum præteritorum, & tot annorum, quot penitens inſtituit facere conſeſſionem; id quod maximè neceſſarium eſt Pœnitentijs vr̄bis Romæ, B. V. Lauretanae, & aliorum inſignium locorum, ad quos penitentes communiter concurrere ſolent, qui ſimilibus cenſuris, aut alijs grauiſſimis criminibus ſunt irretiti. Vnde in fine Bullæ monentur omnes quicunque audiunt conſeſſiones, vt has literas Bullæ, aut earum tranſumptum penes ſe habeant, eaſque diligenter legere, & percipere ſint deant.

8 Vnum ſolum eſt, quod conſeſſarios ab ignorantia Bullarum iſtarum excuſare poſſit, quod difficile ſingulis annis haberi poſſunt, ideo conſulendum eſt, vt quando emittuntur Bullæ nouæ, veteres referantur, & annotentur ea, in quibus Bullæ inter ſe diſcrepent, & quænam ea ſint, quæ vel de nouo adduntur, aut ſubtrahuntur.

9 Illud etiam annotare debent conſeſſarij, an penitens incidit in caſum Bullæ Cœnæ Sede vacante, an vero viuente Papa, in qua re, quamuis nulla differentia ſit in poſterioribus Bullis ſummorum Pontificum, cum vt diximus, omnes vigorem ſuum obtineant vſque ad nouam Bullam, vel ipſius ſummi Pontificis, vel ſui ſucceſſoris, ante Bullam tamen Gregorij XIII. anno 1581. meræ hominis ſententiæ fuerunt, adeo, vt qui actum aliquem in eis damnatum, viuente ſummo Pontifice commiſerit, in cenſuram Bullæ incidit, qui tamen Sede vacante aliquem actum in eis damnatum perpetravit, in eius cenſuram non incidit, vnde conſequenter attendere debet conſeſſarius, qui conſeſſionem alicuius audiret, qui per multos annos conſeſſus non ſit (vt contingere poſſet in tortis hæreticorum) an actum illum commiſerit ante Bullam Gregorij XIII. ſub anno 1581. & an viuente Papa, vel Sede vacante actum illum commiſerit, cum in priori caſu in Bullam Cœnæ incidit, non tamen in poſteriori: quandoquidem tunc ſententiæ hæc hominis ſententiæ fuerant, & ideo mortuo conditore, ſeu Sede vacante non obligant, vt ex his, quæ ſuperius docuimus, manifeſtum eſſe poterit.

De Bullæ Diuiſione, & Procœmio illius, Cap. III.

S V M M A R I V M.

- 1 Bulla Cœnæ Domini in tres partes diuiditur, & quænam illæ ſint.
- 2 Procœmium Bullæ Cœnæ Domini quid in ſe continet.
- 3 Literæ vox, in priori titulo Bullæ Cœnæ Domini appoſita, quid denotet.
- 4 Procœſſus vox in titulo Bullæ Cœnæ Domini poſita quid ſignificet, & quare Bulla hæc Procœſſus appellari ſoleant.
- 5 Nomen Summi Pontificis, quare in titulo Bullæ Cœnæ Domini præfixum ſit.
- 6 Verba illa, Lectæ die Cœnæ Domini, quare in titulo Bullæ Cœnæ Domini addantur.
- 7 Titulus ſecundus in procœmio Bullæ Cœnæ Domini additus quiſnam ſit.
- 8 Tituli ſecundi quiſ ſenſus ſit.
- 9 Procœmium Bullæ Cœnæ Domini, cauſas promulgandæ Bullæ complectitur.
- 10 Bullæ Cœnæ Domini promulgandæ duæ cauſæ ſunt, & quænam.

1 P Oſt hæc, quæ in cœmuni de Bullæ antiquitate, & alijs ad eius intelligentiam pertinentibus dicta ſunt, ipſius Bullæ expoſitionem aggreditur, quæ in partes commodè diſtribui poteſt, quarum prima Procœmium; Secunda verò viginti excommunicationes & ſententias proprias in corpore Bullæ ſuis Clauſulis diſtinctas; Tertia denique nonnulla ad durationem, vim, & efficaciam, reſeruationemque, & alia ſimilia continet.

2 Procœmium autem duplicem titulum, & cauſas varias promulgationis Bullæ continet, quæ ſuo ordine declarandæ ſunt. Prior autem Titulus eſt huiusmodi.

Literæ Procœſſus S. D. N. D. Clementis Papæ VIII. lectæ die Cœnæ Domini, Anno 1598.

3 M ERITO quidem vox hæc (Literæ) in literis Apoſtolicis, tanquam quid Genericum, & vniuerſale ponitur, ſed præcipue duas literarum ſpecies continet; Quarum prima ſunt illæ, quæ a Bulla plumbea illis appoſita, Bullæ nomen acceperunt, quæ literæ tunc dicuntur expeditæ, quando ſunt plumbeæ, adeo, vt ante appoſitum plumbum Bullæ dici non poſſint, vt Alexand. in Cœſil. 2. 15. incip. Viſis probationibus, volum. 2. & Lucou. Gomez. in reg. vtriuſque ſignat. compend. circa medium reſtantur, de qua re plura legi poſſunt in fine libr. 6. ſuper Data. Aliæ verò literæ ſunt, quæ ex ipſa forma ſcribendi, eo quod in forma Breui ſcribi conſueuerunt, Breuia vocantur; Et quia hæc literæ prioris generis ſunt, Bullæ Cœnæ Domini ſolent appellari.

4 Deinde Secundo loco ponitur vox illa Procœſſus, quæ vſitator, & antiquior eſt, vt ex Clement. 1. de iudic. colligi poteſt, necnon ex Procœſſu Martini V. apud S. Anton. 4. par. tit. 25. cap. 72. Sic autem appellantur, quia per modum Procœſſus ab Apoſtolica Sede ſententiæ iſtæ emanant. Solent autem Procœſſus duobus modis formari, vel in particulari contra aliquam certam perſonam, ſive de vno delicto, ſive de multis, & de tota vita eius, in quo procœſſu, non poteſt ferri ſententia, & ſine præiudicio cauſæ cognitione, cum examine teſtium, & alijs iuris ſolemnitatibus.

bus, & talis Processus vocatur specialis, seu particularis, & propriè respicit vitam & actionem præteritam; vel secundo Processus fieri solet in Generali contra quascunq; personas; quæ hoc aut illud fecerint, & respicit tempus futurum, & talis est Processus Bullæ Cœnæ Domini.

Postea additur nomen Summi Pontificis, vt sciatur a quo Processus ille emanat.

Et tandem adduntur illa verba *Letæ Die Cœnæ Domini* anno 1598, eo quod in illa Die publicè, & solemniter voce alicuius S.R.E. Cardinalis, præsentè Summo Pontifice, & astante infinita populi multitudine promulgentur.

Alter Titulus est ille qui subsequitur in hunc modum;

Clemens Episcopus, Seruus seruorum Dei, Ad futuram rei memoriam,

Hic titulus ex se manifestus est, nec aliud continet quàm nomen Pontificis, & solitam præstationem ipsius, qui ex maxima humilitate, & charitate se seruorum Dei nominat, & Bullam præsentem, ad futurorum memoriam promulgat, vt ex dictis, & ipsius Bullæ verbis satis manifestum est.

Post hos titulos, sequuntur causæ promulgationis Bullæ, in hunc modum:

Pastoralis Romani Pontificis vigilantia, & sollicitudo, cum in omni Christianæ Reipublice pace, & tranquillitate procuranda, pro sui muneris officio assidue versatur, tum potissimum in Catholica fidei, sine qua impossibile est placere Deo, vnitatem, atque integritatem retinenda, & conseruanda, maxime elucet, nimirum, vt fideles Christi non sint paruuli fluctuantes, neque circumferantur omni vento doctrinæ in nequitia hominû, ad circumuentionem erroris, sed omnes occurrant in vnitatem fidei; & agnitionis filij Dei in vitam perfectam, neque se in huius vitæ societate, & communiione ledant, aut inter se alter alteri offensionem præbeat, sed potius in vinculo charitatis coniuncti tanquam vnius corporis membra sub Christo capite, eiusque in terris vicario Romano Pontifice Beatissimi Petri successore, a quo totius Ecclesiæ vnitatem dimanat; augetur in edificationem, atque ita Diuina gratia adiutrice sic præsentis vitæ quiete gaudeant, vt futura quoque Beatitudine perfruantur. Ob quas sanè causas Rom. Pontifices prædecessores nostri hodierna die, quæ anniuersaria Dominicæ cœnæ commemoratione sollemnis est, spiritualem Ecclesiasticæ disciplinæ gladium, & salutaria iustitiæ arma per ministerium Summi Apostolatus, ad Dei gloriam, & animarum salutem solemniter exercere consueuerunt. Nos igitur, quibus nihil optabilius est, quam fidei inuiolatam integritatem, publicam pacem, & iustitiam Deo auctore tueri, vetustum, & solemnem hunc morem sequentes.

In his Proœmijs verbis enumerantur causæ, quæ tum Romanos Pontifices prædecessores, tum etiam præsentem Pontificem, & vniuersalem Ecclesiæ pastorem, Christi in terris Vicarium, & S. Petri legitimum successorem, ad huiusmodi Processus, & sententias promulgandas merito inducere possint. Quorum vna & præcipua est, vt vnitatem, puritatem, & integritatem fidei Catholice, & religionis Christiane tueantur, & conseruetur, quem sanè finem respicit Canon prius, qui contra hereticos, & eorum fautores, nec non contra Schismaticos fertur. Nihil enim est, quod fidei puritatem ita maculat, aut contaminat, sicut heresis, ac illi affinis superstitio; Nec aliquid ita eiusdem fidei Catholice vnitatem læcerat, & diuidit, ac rebellio, diuisio, & schisma. Cum enim vnitatem fidei Catholice in mutua communicatione membrorum Ecclesiæ inter se, & debita subordinatione eorumdem ad caput Ecclesiæ consistat, ita ni-

hil est quod tam manifestè vnitatem hæc scindat ac schisma, quo quis se, vel per apertam rebellionem, ab obedientia capitis Ecclesiæ hoc est, Romani Pontificis separat, vel saltem per velatam quandam, & adumbratam obedientiæ subtractionem se præceptis Summi Pastoris parere nolle declaret, dum a Summo Pontifice ad futurum Generale Concilium appellet, contra quos, tum in posteriori parte Canonis primi, tum in Canone secundo, grauissima anathematis pena fulminatur.

Altero vero causa est, publicæ pacis, & iustitiæ conseruatio quæ cum varijs modis violari possit, ita etiam pro personarum varietate quæ offendi possunt, varijs adhibitis remedijs, offensionem omnem, quæ communiter accidere solet summus Pastor, in sequentibus decem, & octo Canonibus tollere conatur, & intendit. Ad quæ omnia melius, & facilius præstanda, Ecclesiasticis censuris vitur, quas & spiritualem Ecclesiasticæ disciplinæ gladium, & salutaria iustitiæ arma vocat, quia nimirum Ecclesiæ spiritualis gladius sunt, quo malos a cõsortio bonorum separat, eosque tanquam membra putrida, a corpore Ecclesiæ abscindit, ne reliqua membra inficiant. Quæ etiam censuræ rectè iustitiæ arma salutaria, & medicinalia dicuntur, tum a Pontifice in hoc loco, tum etiam in cap. cum medicinalis, de sent. excom. lib. 6. & DD. ibi, quia per illas Ecclesiæ, vel illi ipsi contra quem arma ista exercet, vel saltem bono communi prodesse intendit, vt latius in lib. 1. de excom. cap. 3. docuimus. Et de Proœmio, ac prima parte Bullæ hæc sunt satis. Nunc secundam Bullæ partem aggrediemur.

De excommunicatione Hæreticorum, & aliorum, qui in prima excommunicatione Bullæ continentur. Cap. IV.

S V M M A R I V M.

- 1 Excommunicatio prima Bullæ Cœnæ, contra quos fertur.
- 2 Excommunicatio prima in Bullæ Cœnæ, ad fidei Catholice puritatem conseruandam, lata est.
- 3 Proœmium primæ excommunicationis, quid in se continet.
- 4 Excommunicationes Bullæ Cœnæ, quæ auctoritate a Summo Pontifice ferantur.
- 5 Auctoritas diuina, fons, & origo est omnis auctoritatis Ecclesiasticæ.
- 6 Auctoritatis Apostolorum S. Petri, & Pauli, quare mentio fit, in ferendis Bullæ Cœnæ sententijs.
- 7 Auctoritas Romani Pontificis, in ferendis excommunicationibus Bullæ Cœnæ, qualis.
- 8 Excommunicatio contra hæreticos lata, quantum sit antiquitatis.
- 9 Hæresis definitio, quænam a DD. assignetur.
- 10 Hæreticus vt quis sit, tria requiruntur, & quænam illa sint.
- 11 Infidelis errans, aut Cathecumenus nondum baptizatus, hæreticus non est dicendus.
- 12 Errorem circa fidem cum pertinacia coniunctum tempore baptisimi recepti habens, an, & quando hæreticus, & excommunicatus sit.
- 13 Hæreticus non est, qui in opus aliquod externum infidelitatis consentit, absque aliquo errore intellectu.
- 14 Erroris nomen, quid importet.
- 15 Hæreticus non est, qui absque pertinacia circa fidem ex ignorantia trassa errat.
- 16 Pertinax, quis propriè dicendus sit.

Here-